

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๒๙

๑. ก็พระราชาทรงมีพระโอรสแม่อื่นอีก ๓ พระองค์ ๆ ใน ๓ พระองค์นั้น องค์ที่เป็นหัวปี มีทหาร ๕๐๐ คนเป็นบริวาร พระองค์กลางมี ๓๐๐ คน องค์สุดท้ายมี ๒๐๐ คน ๆ ทั้ง ๓ พระองค์นั้น ทรงปรึกษากันว่า แม่พวกเราจักนิมนต์พระเจ้าพี่เสวยบ้าง จึงทรงขอโอกาสพระบิดา แม่ทรงขออยู่บ่อย ๆ ก็ไม่ได้ ครั้นเมื่ออาณาเขตชายแดนอันพวกโจรให้กำเริบแล้ว ถูกพระราชบิดาทรงส่งไป เพื่อประโยชน์แก่ความสงบราบคาบของอาณาเขตชายแดนนั้น ครั้นให้อาณาเขตชายแดนสงบราบคาบแล้ว จึง(กลับ)มายังสำนักพระบิดา ๆ ลำดับนั้น พระบิดาทรงสวมกอดพระโอรสเหล่านั้นแล้ว ทรงจุมพิตที่พระเศียร ตรัสว่า พ่อทั้งหลาย พ่อให้พรแก่พวกลูก ๆ ๆ พระโอรสเหล่านั้น กระทำพรให้เป็นพรที่ตนรับแล้วด้วยกราบทูลว่า ดีละ ข้าแต่สมมติเทพ โดยลวงไป ๒-๓ วัน อันพระบิดาตรัสอีกว่า พ่อทั้งหลาย พวกลูกจงถือซึ่งพรเถิด จึงกราบทูลว่า ข้าแต่สมมติเทพ พวกข้าพระพุทธเจ้าไม่มีความต้องการด้วยสิ่งใด ๆ อื่น ตั้งแต่นี้ไป พวกข้าพระองค์จักให้พระเจ้าพี่เสวย ขอพระองค์จงราชทานพรนี้แก่พวกข้าพระพุทธเจ้าเถิด ๆ พระราชาตรัสว่า พ่อทั้งหลาย พ่อให้ไม่ได้ ๆ พวกพระราชโอรสกราบทูลว่า พระองค์เมื่อพระราชทานตลอดกาลเป็นนิตย์ไม่ได้ ขอพระราชทาน (เพียง) ๗ ปี ๆ พ่อทั้งหลาย พ่อให้ไม่ได้ ๆ ถ้าเช่นนั้น ขอพระราชทาน (เพียง) ๖ ปี ๕ ปี ๔ ปี ๓ ปี ๒ ปี ๑ ปี ๗ เดือน ๖ เดือน ๕ เดือน ๔ เดือน ๓ เดือน ๆ พ่อทั้งหลาย พ่อให้ไม่ได้ ๆ ช่างเถิด สมมติเทพ ขอพระองค์พระราชทาน(สัก) ๓ เดือน แก่พวกข้าพระองค์ กระทำให้เป็นเดือนหนึ่ง ๆ แก่คนหนึ่ง ๆ ๆ ดีละ พ่อทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกลูกจงให้พระเจ้าพี่เสวยตลอด ๓ เดือนเถิด ๆ ก็ขุนคลังของพระโอรสแม่ทั้ง ๓ นั้น ก็คนเดียวด้วยกัน นายเสมียน ก็คนเดียวด้วยกัน ๆ พระโอรสทั้ง ๓ นั้น มีบริวาร ๑๒ นหุต ๆ พระโอรสทั้ง ๓ รับสั่งให้เรียกคนเหล่านั้นมาแล้ว

รับสั่งว่า พวกเราจักรับศีล ๑๐ นุ่งห่มผ้าคลุมหน้าผาด ๒ ผืน อยู่ร่วมกับพระศาสดา ตลอด ๓ เดือนนี้ พวกท่านพึงรับค่าใช้จ่ายเพื่อทานซึ่งมีประมาณเท่านี้ แล้วยังของควร เคี้ยว และของควรบริโภคทุกอย่างให้เป็นไปอย่างดีแก่ภิกษุแก่หมื่นรูป และทหารพันหนึ่ง ของพวกเรา เพราะว่า ตั้งแต่นี้ไป พวกเราจักไม่พูดอะไร ๆ ๑ พระโอรสแม่ทั้ง ๓ นั้น พานบุรุษที่เป็นบริวารหนึ่งพัน สมาทานศีล ๑๐ นุ่งห่มผ้าคลุมหน้าผาด อยู่ในวิหารเท่านั้น ๑ ชุนคลังและนายเสมียน ได้เป็นหนึ่งในอันเดียวกัน รับค่าใช้จ่ายจากเรือนคลังทั้งหลายของ พระโอรสทั้ง ๓ พี่น้อง ตามคราว ๆ ถวายทานอยู่ ๑

๒. ก็พวกลูกชายของพวกคนงานร้องให้เพื่อต้องการข้าวต้มและข้าวสวย เป็นต้น ๑ คนงานพวกนั้น เมื่อภิกษุสงฆ์ยังไม่มาทีเดียว ให้ข้าวต้มและข้าวสวย เป็นต้น แก่พวกลูกชายนั้น ๑ ในเวลาเสร็จภารกิจของภิกษุสงฆ์ อะไร ๆ ไม่เคยมีเหลือเลย ๑ ในกาลต่อมา พวกคนงานนั้น บอกว่า พวกเราจะให้แก่พวกเด็ก ๆ (แต่) รับไปเคี้ยวกิน แม่ด้วยตน ๑ เห็นอาหารแม่ที่น่าพอใจแล้ว ก็ไม่อาจเพื่อจะให้ความพอใจอยู่ทับได้ ๑ ก็ พวกเขาได้มีประมาณแปดหมื่นสี่พันคน ๑ พวกเขาเคี้ยวกินค่าใช้จ่ายที่ถวายสงฆ์ เพราะ ภายแตกทำลายไป เกิดในเปรตวิสัยแล้ว ๑ ส่วนพระโอรส ๓ พี่น้องนั้น พร้อมด้วย บุรุษพันหนึ่ง ทำกาลแล้วเกิดในเทวโลก ท่องเที่ยวจากเทวโลกสู่เทวโลก ให้ ๙๒ กัลป์ ลื่นไปแล้ว ๑ พระโอรส ๓ พี่น้องนั้น ปรารถนาพระอรหัตตัตถ์ กระทำกรรมมีคุณที่บัณฑิต พึงนับในครานั้น ด้วยประการอย่างนี้ ๑ ชฎิล ๓ พี่น้องนั้น ได้รับผลที่ตนปรารถนาแล้ว นั้นเทียว ๑ ตถาคตมิใช่ให้เพราะเห็นแก่หน้า ดังนี้ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. รมณโฆ ปน อปเรปิ ตโย ปุตุตา อเหตุสุ ๑ เตสุ เชฏฐจัสส ปญจ โยธสทานิ
 ปริวาริ, มชฺฌิมสฺส ตีณิ, กนิฏฐจัสส เทว ๑ เต มยฺมปิ ภาติกํ โภเชสฺสามาติ
 ปิตโรโอกาสํ ยาจิตฺวา ปุณฺนปุณฺนํ ยาจนฺตานิ อลภิตฺวา ปจฺจนฺเต กุปิตฺเต ตสฺส วุป-
 สมนตฺถาย เปสิตา ปจฺจนฺตํ วุปฺสเมตฺวา ปิตุ สนฺติกํ อาคมฺีสุ ๑ อถ เน ปิตา
 อาลิงฺคิตฺวา สีเส จุมฺพิตฺวา วรํ โว ตาตา ทมฺมีติ อาห ๑ เต สาธุ เทวาติ วรํ คหิตกํ
 กตฺวา ปุณฺน กติปาหจฺจเยน ปิตรา คณฺหถ ตาตา วรฺนฺติ วุตุตา เทว อมฺหากํ
 อญฺเณน เกนจิ อตฺถิ นตฺถิ, อิตฺโต ปญฺจาย มยํ ภาติกํ โภเชสฺสาม, อิมํ โน วรํ เท
 หีติ อาหฺสุ ๑ น เทมิ ตาตาติ ๑ นิจฺจกาลํ อเทฺนฺตา สตฺต สํวจฺจฺรานิ เทธาติ ๑ น
 เทมิ ตาตาติ ๑ เตนฺหิ จ ปญฺจ จตฺตาริ ตีณิ เทว เอกํ สํวจฺจํ สตฺต มาเส จ
 มาเส ปญฺจ มาเส จตฺตาริ มาเส ตโย มาเส เทธาติ ๑ น เทมิ ตาตาติ ๑ โหตุ
 เทว, เอกกสฺส โน เอกกํ มาสํ กตฺวา ตโย มาเส เทธาติ ๑ สาธุ ตาตา, เตนฺหิ ตโย
 มาเส โภเชธาติ ๑ เตสํ ปน ตินฺณมฺปิ เอกโก ว โภจฺจาการิโก เอกโก ว อายุตฺตโก ๑
 เต ทฺวาทสนฺหุตฺปุริสปริวาริ ๑ เต ปกฺโกสาเปตฺวา มยํ อิมํ เตมาสํ ทส สีลานิ
 คเหตุวา เทว กาสายานิ นิวาเสตฺวา สตฺถารา สหฺวาลํ วสิสฺสาม, ตุมฺहे เขตฺตกํ
 นาม ทานวฺภูมฺิ คเหตุวา นวุตฺติสทฺสสนํ ภิกฺขุณฺณํ โยธสทฺสสฺส จ โน สพฺพํ ชาทนีย-
 โภชนียํ สํวตฺเตยฺยาถ, มยํ หิ อิตฺโต ปญฺจาย น กิณฺจิจิ วกฺขามาติ วทิสฺสุ ๑ เต ตโยปิ
 ปริวารกฺปุริสทฺสสฺสํ คเหตุวา ทส สีลานิ สมหาย กาสายวตฺถานิ นิวาเสตฺวา วิหา-
 เรยฺเว วสิสฺสุ ๑ โภจฺจาการิโก จ อายุตฺตโก จ เอกโต หุตฺวา ตินฺณณํ ภาติกานํ
 โภจฺจาการิเห วิวเรณ วาเรณ วฺภูมฺิ คเหตุวา ทานํ เทนฺติ ๑ **(ธมฺมปทฺฐกถาย ปจฺไม**
ภาโค/หน้า ๙๑ - ๙๒)

๒. กมฺมกรานํ ปน ปุตุตา ยาคุภตฺตาทินิ อตฺถาย โรทฺหติ ฯ เต เตสํ
 ภิกฺขุสงฺฆเ อนาคเตยว, ยาคุภตฺตาทินิ เทนฺติ ฯ ภิกฺขุสงฺฆสฺส ภตฺตกิจฺจาวसानเ
 กิณฺจิ อติเรกํ น ภูตฺตปฺพุทฺทํ ฯ เต อปรภาเค ทารกานํ เหมติ อตฺตนาปิ คเหตุวา
 ขาทิสฺสุ ฯ มนุญฺญปิ อาหารํ ทิสฺวา อธิวาเสตุํ นาสกฺขิสฺสุ ฯ เต ปน จตุราสีติสฺสสฺสา
 อเหตุํ ฯ เต สงฺฆสฺส ทินฺนํ วฏฺฏํ ขาทิตฺวา กายสฺส เกทา เปตฺติวิสเย นิพฺพตฺตีสุ ฯ
 เต ภาติกา ปน ปุริสสฺสเสน สหฺธิ กาลํ กตฺวา เทวโลเก นิพฺพตฺติตฺวา เทวโลกา
 เทวโลกํ สัสนฺตา เทวนวฺตฺติกปฺเป เขเปสุํ ฯ เอวํ เต ตโย ภาตโร อรหตฺตํ
 ปตฺเถนฺตา ตทา กลฺยาณกมฺมํ กริสฺสุ ฯ เต อตฺตนา ปตฺถิตเมว ลภิสฺสุ ฯ นาทํ มุขํ
 โอลเกตฺวา ทมฺมีติ ฯ (ธมฺมปทฺฏกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๙๓)